

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยคือ เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องที่มีผลต่อทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย และเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือมีนักเรียนชาย-หญิง อายุ 4-5 ขวบ กำลังเรียนระดับชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลอุทุมพรพิสัย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 24 คน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องที่มีผลต่อทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิด โดยภาพรวมและรายด้านคือ การเชื่อมโยงข้อมูล การบอกความต้องการ การนำข้อมูลไปใช้ การสรุปข้อมูลที่ค้นพบ การนำความรู้ไปใช้ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องช่วยส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายสถานการณ์ พบว่าเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงทักษะการคิด สถานการณ์ที่ 1 มากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 38.78) รองลงมาคือสถานการณ์ที่ 3 (ร้อยละ 32.39) และสถานการณ์ที่ 2 (ร้อยละ 28.74) ตามลำดับ

1. ทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมและรายด้านของสถานการณ์ที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิด โดยภาพรวมและรายด้านคือ การเชื่อมโยงข้อมูล การบอกความต้องการ การนำข้อมูลไปใช้ การสรุปข้อมูลที่ค้นพบ การนำความรู้ไปใช้ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยได้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงผลทักษะการคิดด้านการสรุปข้อมูลที่ค้นพบมากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 23.07) รองลงมาคือด้านการเชื่อมโยงข้อมูล (ร้อยละ 23.06) การนำข้อมูลไปใช้ และการนำความรู้ไปใช้ (ร้อยละ 17.95) และด้านการบอกความต้องการ (ร้อยละ 32.70) ตามลำดับ

2. ทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมและรายด้านของสถานการณ์ที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิด โดยภาพรวมและรายด้านคือ การเชื่อมโยงข้อมูล การบอกความต้องการ การนำข้อมูลไปใช้ การสรุปข้อมูลที่ค้นพบ การนำความรู้ไปใช้ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยได้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงผลทักษะการคิดด้านการบอกความต้องการมากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 24.27) รองลงมาคือด้านการนำความรู้ไปใช้ (ร้อยละ 21.79) การเชื่อมโยงข้อมูล (ร้อยละ 19.66) การนำข้อมูลไปใช้ (ร้อยละ 19.65) และด้านการสรุปข้อมูลที่ค้นพบ (ร้อยละ 14.45) ตามลำดับ

3. ทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมและรายด้าน สถานการณ์ที่ 3 เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิด โดยภาพรวมและรายด้านคือ การเชื่อมโยงข้อมูล การบอกความต้องการ การนำข้อมูลไปใช้ การสรุปข้อมูลที่ค้นพบ การนำความรู้ไปใช้ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยได้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงผลทักษะการคิดด้านการนำข้อมูลไปใช้ และ ด้านการนำความรู้ไปใช้ มากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 25.64) รองลงมาคือด้านการสรุปข้อมูลที่ค้นพบ (ร้อยละ 18.98) และด้านการเชื่อมโยงข้อมูล และการบอกความต้องการ (ร้อยละ 14.87) ตามลำดับ จากผลศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย พบว่าหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดสูงกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผล

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งธรรมชาติของเด็กปฐมวัยมีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง สนใจสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว เรียนรู้อะไรต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว จากงานวิจัยหลายชิ้นพบว่าในวัยเด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญามากที่สุดนั่นคือ เด็กอายุ 1 ปี จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาร้อยละ 20 เด็กอายุ 4 ปี จะมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 และเมื่อ 6 ปี จะมีพัฒนาการ ร้อยละ 75 - 80 แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์จากการทำกิจกรรมต่างๆ จะช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ดีในช่วง 6 ปีแรกของชีวิต เพียเจท์ (Piaget) เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ (Maturation) ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามระดับอายุตามประสบการณ์ที่ได้รับ (Experience) ตามวัฒนธรรม ค่านิยมที่ถ่ายทอดมาจากสังคม (Social transmission) และการปรับโครงสร้างความคิดความเข้าใจให้สมดุลกับสิ่งแวดล้อม (Equilibration) ทั้งนี้เด็กจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจที่ตรงกับสภาพแวดล้อมของตน โครงสร้างทางสติปัญญาจะพัฒนาไปตามลำดับขั้นและมีอัตราการพัฒนาที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล เด็กปฐมวัยยังอยู่ในขั้นการเรียนรู้ที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ดี แต่สามารถเลียนแบบหรือปฏิบัติตอบสนองกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้จึงต้องกระทำผ่านสิ่งที่ป็นรูปธรรม ให้เด็กสามารถใช้ประสาทสัมผัสในหลายๆ ด้าน หรือที่เรียกว่าการเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing) (จิระพันธ์ พูลพัฒน์ และคณะ, 2553) กาเย (Gagne, 1985 อ้างโดย ทิศนา แคมมณี, 2556) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ มนุษย์มีกระบวนการจัดกระทำข้อมูลในสมอง ซึ่งมนุษย์จะอาศัยข้อมูลที่สะสมไว้มากพิจารณาเลือกจัดกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และขณะที่กระบวนการจัดกระทำข้อมูลภายในสมองกำลังเกิดขึ้น ทิศนา แคมมณี (2556) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบที่พยายามพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของผู้เรียนไปพร้อมๆ กัน โดยใช้บูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระ ที่มีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาการรอบด้าน หรือการพัฒนาเป็นองค์รวม รูปแบบในลักษณะดังกล่าวที่นำมาเสนอ ซึ่งการจัดการเรียนการสอน Storyline Metho มีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและเจตคติของผู้เรียนในเรื่องที่เรียน รวมทั้งทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการปัญหา ทักษะการ

สื่อสาร เป็นต้น และผู้สอนใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) โดยการประเมินจากการสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลจากผลงานของผู้เรียน ให้ความสำคัญในการประสบผลสำเร็จในการทำงานของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งผู้เรียนจะเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนในระดับที่สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ

2. สภาพแวดล้อมและสื่อประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง เนื่องจากเด็กปฐมวัยชอบสำรวจ และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง การจัดสภาพแวดล้อมและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้สามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในกระบวนการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จีระพันธ์ พูลพัฒน์ และคณะ (2553) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้โดยให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้หรือสาระของสิ่งที่ต้องการ (Knowledge - centered environments) ต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่อาจแตกต่างกัน เป็นการให้ความสำคัญต่อเนื้อหาความรู้ในกระบวนการเรียนรู้ พิจารณาว่า เนื้อหาความรู้ใดบ้างที่นำมาสอน จะทำให้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนรู้นั้นได้อย่างไร จะสอนอย่างไร และทักษะความเชี่ยวชาญในความรู้ซึ่งจะเกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้นั้นเป็นเช่นไร จะได้อย่างไรว่าการเรียนรู้ในเนื้อหานั้นบรรลุความต้องการแล้ว ทั้งนี้เนื้อหาไม่ใช่ผลสำเร็จที่สำคัญแต่ความรู้ที่ก่อเกิดในตัวผู้เรียนควรเป็นสิ่งที่ย้ายเขตการรับรู้ ความคิด ความเข้าใจ ทศนการมองโลกและทักษะชีวิตของผู้เรียน ของกาเย (Gagne, 1985 อ้างโดย ทิศนา แคมมณี, 2556) กล่าวว่า เหตุการณ์ภายนอกร่างกายมนุษย์มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมหรือยับยั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ละประเภท ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในสมอง โดยจัดสภาพการณ์ภายนอกให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน จีระพันธ์ พูลพัฒน์ และคณะ (2553) ยังเสนอการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้สามารถเป็นเครื่องมือการสอนที่ทรงพลังในมือครูหรืออาจเป็นตัวที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมของครูและเด็ก ซึ่งการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม มีงานหลัก 4 ด้าน ในการจัดเตรียม นั่นคือ 1) การจัดระบบพื้นที่ 2) การจัดหาสื่ออุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ 3) การจัดเรียงสื่ออุปกรณ์ และ 4) การจัดระบบเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ

การจัดระบบเคลื่อนไหวและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ การจัดหาสื่ออุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้เป็นงานการคัดเลือก การรวบรวม และการทำสื่ออุปกรณ์ อีกทั้งจัดวางในสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กเข้าหาได้โดยตรง การจัดเรียงสื่ออุปกรณ์เป็นกระบวนการตัดสินใจว่าจะวางสิ่งที่จะจัดหามาเพื่อสภาพแวดล้อมแบบใหม่ แล้วจะผสมผสานและจัดแสดงอย่างไร ด้านการจัดระบบเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทั้งหมด เพื่อสนับสนุนเป้าหมายเฉพาะทางการสอนที่เกิดขึ้นในภาพสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ภายในโปรแกรมต่างๆ และกมลลา ลำพูน และคณะ (2558) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยการเรียนการสอนครูได้ดีมาก ซึ่งเราจะเห็นว่าครูนั้นสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้มากที่สุด สื่อการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสาธิต การแสดงนาฏการ เป็นต้น ช่วยให้ผู้สอนได้สอนตรงจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน และยังช่วยในการขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้น และยังจะช่วยประหยัดเวลาในการสอน นักเรียนจะได้มีเวลาในการทำกิจกรรมมากขึ้น ทั้งนี้ยังกล่าวว่า สื่อของเล่น และสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็ก สื่อและของเล่นแต่ละประเภท มีส่วนในการพัฒนาเด็กแตกต่างกันไป การเลือกใช้และผลิต จึงเป็นสิ่ง

สำคัญที่พ่อ แม่ ครู และผู้ปกครอง จะมีบทบาทพิจารณาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ตรงตาม วัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการนำสื่อและของเล่นมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งจากการศึกษาสังเกตการณ์จัดประสบการณ์การ เรียนรู้แบบเดินเรื่อง ในการจัดกิจกรรมระยะแรก เด็กมีความสนใจในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ที่แตกต่างกัน และมีช่วงความสนใจในกิจกรรมน้อย มีพฤติกรรมรบกวนเพื่อนที่ร่วมกิจกรรม บางคนระยะต่อมาเมื่อรูปแบบการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น เปิดโอกาสให้แสดง ความคิดเห็น ความรู้สึก ผ่านการสนทนา และผลงานทั้งแบบกลุ่ม และแบบเดี่ยว เด็กให้ความสนใจ ต่อกิจกรรม สามารถสร้างผลงานที่แสดงถึงการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมั่นใจ ในการจัดกิจกรรม ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือ และสอบถามถึงกิจกรรมที่บุตรหลานไม่ได้เข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เกล (Gail, 1981) ได้ทำการวิจัยโครงการ Mother Start ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะให้พ่อแม่มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้มีอิทธิพลสำคัญต่อการเรียนรู้ของลูก โดยให้ชื่อโครงการว่า Home Visiting ใช้ เวลา 3 ปี โดยให้ครูที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับทารกและเตรียมอนุบาล 6 คน ออกไปเยี่ยมแม่ 11 คน ซึ่งมีลูกที่อายุระหว่าง 2 - 3 ปี เมื่อคณะกรรมการออกไปเยี่ยมแม่ที่บ้านก็จะพูดคุยกับแม่เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู และแนะนำให้แม่ใช้ภาษาที่ถูกต้องกับลูก จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมโดยให้แม่มีส่วนร่วม ด้วยและให้หนังสือและวัสดุต่างๆ เช่น ดินน้ำมัน กระดาษสี ไม้ให้แม่เล่นกับลูกที่บ้าน นอกจากนี้เมื่อมี โอกาสจะเชิญแม่มาเยี่ยมที่โรงเรียน เพื่อให้แม่มีโอกาสร่วมทำงานกับลูกในห้องเรียน และให้แม่มีส่วน รับผิดชอบกิจกรรมที่จัดในโรงเรียน เช่น ช่วยหาเงิน สนับสนุนกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เป็นต้น ผลการศึกษาของเกล สรุปได้ว่า การจัดโปรแกรมให้ความรู้ด้วยวิธีการเยี่ยมบ้านมีผลเป็นอย่างมากใน การช่วยให้พ่อแม่และลูกมีสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น และจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกได้ อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า เมื่อ ดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง จึงกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย คือ PAR ซึ่งการดำเนินกิจกรรมเน้นการทำงานร่วมกันระหว่าง ครู เด็ก และผู้ปกครอง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และวัสดุธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กซึมซับ บริบทวัฒนธรรม ประเพณี แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 : P (Preparation)

P (Preparation) หมายถึง การเตรียมการดำเนินการจัดประสบการณ์ ขั้นตอนนี้เป็น การสร้างร่วมมือ (Participations) ระหว่างครู-ผู้ปกครอง และครู-เด็ก เพื่อนำข้อมูลมาสู่การวางแผน (Plan) การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างร่วมมือ (Participations)

1.1 ครู - ผู้ปกครอง เป็นการบวนการดำเนินกิจกรรมโดยการทำงานร่วมกันระหว่าง ครู กับ ผู้ปกครอง โดยการระดมความคิดเห็นและจดบันทึก เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะจัดประสบการณ์แก่เด็ก เพื่อให้ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) พฤติกรรมที่ต้องการส่งเสริม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูและผู้ปกครองต้องการส่งเสริมให้เกิดแก่เด็ก ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาพฤติกรรมที่ครูพบในชั้นเรียนหรือโรงเรียน หรือผู้ปกครองพบที่บ้าน ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวผู้ปกครองและครูจะร่วมกันสรุป โดยใช้ความเห็นของส่วนใหญ่ เพื่อตั้งเป็นหัวข้อหลักในการเรียนรู้แก่เด็ก

2) เรื่องที่ผู้ปกครองต้องการให้เด็กรู้ ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นจากผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ครูสอดแทรกอาจเป็นหัวข้อรองหรือหัวข้อย่อยในการวางแผนการจัดประสบการณ์

3) กำหนดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หรือวิทยากรสำหรับให้เด็กศึกษาค้นคว้า

1.2 ครู - เด็ก เป็นกระบวนการดำเนินกิจกรรมโดยการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับเด็กและจัดบันทึก เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามความต้องการของครูและผู้ปกครองที่ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และสามารถเรียงลำดับขั้นตอนได้ดังนี้

1) กระตุ้นความสนใจของเด็กให้เกิดความสนใจเกี่ยวกับหัวข้อหลัก ด้วยวิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของหัวข้อนั้นๆ เช่นการเล่าเรื่อง เล่านิทาน การดูวิดีโอ ทัศน การสังเกตของจริง และชวนเด็กตั้งข้อสังเกตจากเนื้อหาที่ครูใช้กระตุ้นความสนใจโดยครูใช้คำถาม

2) เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิมของตนเองกับเพื่อนๆ เช่น การวาดภาพ การเล่าเรื่อง หรือการชักชวนให้เด็กร่วมกันตอบคำถามที่แสดงถึงประสบการณ์เดิมและร่วมกันสรุปถึงประเด็นที่เด็กๆ มีประสบการณ์แล้ว

3) เปิดโอกาสให้เด็กได้บอกความต้องการที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ และร่วมกันสรุปถึงประเด็นที่เด็กอยากเรียนรู้ พร้อมชักชวนเด็กให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ (แหล่งเรียนรู้)

2. การวางแผน (Plan) เป็นกระบวนการที่ครูรวบรวมข้อมูลทั้งการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและทำงานร่วมกับเด็ก เพื่อสรุปข้อมูลและวางแผนการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยกำหนด

2.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้หลักที่คาดว่าจะเกิดกับเด็กเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ (กำหนดโดยภาพรวม)

2.2 ออกแบบกิจกรรมภายใต้กิจกรรมหลักตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนด โดยคำนึงถึงช่วงวัย ความต้องการ ธรรมชาติของผู้เรียน และครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้ปกครองและเด็กต้องการ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมย่อย

2.3 กำหนดสื่อ แหล่งเรียนรู้ และวิทยากร ให้สอดคล้องกับกิจกรรม และบริบทชุมชน ให้หลากหลายและสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการ

2.4 กำหนดการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก โดยเกิดจากการร่วมมือระหว่าง ครู เด็ก และผู้ปกครอง ทั้งภาพรวมของกิจกรรม และกิจกรรมในแต่ละวัน

ซึ่งหลักจากวางแผนการดำเนินกิจกรรมเสร็จ ครูสื่อสารกับผู้ปกครองโดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินกิจกรรมของครูและเด็ก ขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน หรือแหล่งเรียนรู้ที่พบปะขณะดำเนินชีวิตประจำวัน ตลอดจนการติดต่อแหล่งเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันกับแหล่งการเรียนรู้ และวิทยากร เกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการให้เกิดกับเด็ก กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในแหล่งเรียนรู้

ระยะที่ 2 : A (Activity Based Learning)

A (Activity Based Learning) หมายถึง การเรียนรู้บนพื้นฐานการปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่ครูและเด็กร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อสืบค้นข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายผ่านกิจกรรมหลักที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนด เนื่องจากเด็กมีความถนัดและความสนใจที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายก็เพื่อตอบสนองความต้องการผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งการดำเนินกิจกรรมมีทั้งกระบวนการเดี่ยว (Single Action) และกระบวนการกลุ่ม (Group Action) ซึ่งผู้สอนต้องกำหนดจุดประสงค์ของการดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนรู้ของกิจกรรม (กำหนดรายกิจกรรม) ประกอบด้วยกิจกรรม 6 กิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นส่งเสริมสุนทรียะผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นจังหวะ เช่นการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำคล้องจอง การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำบรรยาย การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบวัสดุหรืออุปกรณ์

2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการการสอดแทรกความรู้ผ่านกิจกรรม เช่นการบรรยายประกอบสื่อของจริง บรรยายประกอบสื่อจำลอง บรรยายประกอบการสาธิต บรรยายประกอบการจำลองสถานการณ์ บรรยายประกอบการฝึกปฏิบัติสถานที่จริง การเล่าเรื่อง

3. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิด ความรู้สึกผ่านผลงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความสามารถของเด็ก ครูควรสะสมผลงานต่างๆ ของเด็กเพราะช่วยให้เห็นพัฒนาการของเด็กได้ชัดเจน

4. กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เด็กไปเล่นอิสระ และผ่อนคลายกับวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทั้งในส่วนที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน และไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียนตามความสนใจ

5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายผ่านการเล่นเกมที่สอดแทรกเนื้อหา และเล่นอิสระกับวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้ ตลอดจนเล่นเครื่องเล่นสนาม

6. กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ช่วยทบทวนเนื้อหาที่เด็กได้เรียนรู้ในแต่ละวัน และในสัปดาห์นั้น เพื่อเป็นการทบทวนความจำและกระตุ้นความสนใจให้มีต่อหัวข้อที่เรียนอย่างต่อเนื่อง

ในการจัดกิจกรรมของแต่ละวันอาจเกิดขึ้นทั้ง 6 กิจกรรม หรือเกิดขึ้นเพียงบางกิจกรรม ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกี่ยวกับกับการจัดกิจกรรมในวันนั้นๆ ซึ่งครูสามารถปรับ หรือยืดหยุ่นจากแผนที่กำหนดไว้ได้ และมีการทบทวนการดำเนินกิจกรรมกับจุดประสงค์ย่อยของการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับหรือแก้ไขได้อย่างทันที่

ระยะที่ 3 : R (Reflective Thinking)

R (Reflective Thinking) หมายถึง การสะท้อนความคิด เป็นขั้นตอนที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปผลการจัดประสบการณ์ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันนำข้อมูลมาร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสรุปองค์ความรู้ (Knowledge) โดยใช้เหตุผลทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม ครูและเด็กจัดเรียงข้อมูลและผลงาน (Portfolio) ที่แสดงถึงประสบการณ์การเรียนรู้ โดยนำเสนอ (Presentation) ทั้ง 3 ระยะ คือก่อนการดำเนินกิจกรรม กระบวนการดำเนินกิจกรรม และหลักการดำเนินกิจกรรม ครูสรุปผลการดำเนินกิจกรรมโดยกล่าวถึงกระบวนการและทักษะ พัฒนาการ และเจตคติ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้ขั้นตอนนี้ไม่ใช่เพียงแค่การนำเสนอผลงานต่อ ผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน แต่ยังเป็นการวัดและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมเข้ามาร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อครูประจำชั้น จัดบันทึก เก็บข้อมูลสำหรับดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในขั้นต่อไป

รายละเอียดการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นที่ผู้วิจัยได้เสนอนั้นสามารถปรับ หรือยืดหยุ่น กระบวนการและช่วงระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม เพราะบริบทของแต่ละพื้นที่เนื่องจากความพร้อมของเด็ก ครู และผู้ปกครอง ของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยได้กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย คือ PAR ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่าง เด็ก ครู และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้ศึกษาผลการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม และเป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาการจัดกิจกรรม/โครงการให้สอดคล้องนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ไปใช้ในบริบทท้องถิ่น วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
2. ควรนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่อง ไปทดลองใช้เพื่อส่งเสริมทักษะของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ทักษะทางวิทยาศาสตร์ ทักษะทางสังคม เป็นต้น
3. ควรมีการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องไปทดลองใช้กับเด็กหลายกลุ่ม เช่น 3-4 หรือ 5-6 ขวบ เพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะการคิด